

KILDE 3: Afskaffelse af revselsesretten

I Danmark har vi indtil for ganske nyligt tilladt fysiske afstraffelsesmetoder - eksempelvis revselsesretten, altså retten til at disciplinere sine børn og andre 'undergivne' fysisk. Børnerådet kæmpede i 1990'erne for at afskaffe revselsesretten ved lov, men forslaget mødte stor modstand i Folketinget. Den 28. maj 1997 endte Folketinget dog alligevel med at afskaffe revselsesretten, og det er nu helt forbudt at udøve nogen som helst form for fysisk eller psykisk afstraffelse af sine børn. Loven blev dog kun vedtaget med et snævert flertal - faktisk var det kun én enkelt stemme, der afgjorde afstemningen! De Konservative og Centrum Demokraterne stemte sammen med de øvrige borgerlige partier imod en afskaffelse, mens Socialdemokratiet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti stemte for en afskaffelse.

Følgende kilde er et debatindlæg, som er skrevet af Villy Søvnald, tidligere MF samt formand for SF og Morten Kjærsgaard, sekretær for SFs folketingsgruppe. Teksten blev publiceret i Berlinske Tidende, d. 29. marts 1997.

AFSKAF REVELSESRETEN

Af Villy Søvnald MF og formand for Folketingets Socialudvalg (SF) og Morten Kjærsgaard, Sekretær for SFs folketingsgruppe.

“Vi har et forslag til voldsbekæmpelsen, som ikke koster en krone - og som vil reducere volden. Nemlig afskaffelse af forældres ret til at anvende fysisk afstraffelse som et led i opdragelsen. Afskaffer vi revselsesretten, vil vi score en dobbeltgevinst. For det første vil færre børn udsættes for fysiske overgreb. Og for det andet vil børn, der ikke bliver slået af deres forældre, få en større forståelse for, hvordan man løser konflikter uden brug af vold. Vi møder ofte den opfattelse, at revselsesretten i praksis allerede er afskaffet - og at en lovændring derfor er ganske overflødig. Men det er forkert. For ordet »revselse« bruges stadig i dansk retspraksis.

Usikkerheden omkring forældres ret til at slå deres egne børn hænger bl.a. sammen med den svage formulering af den nuværende bestemmelse i loven om forældremyndighed og samvær. I bestemmelsen 2, stk. 2 - som blev indført ved en lovrevision i 1985 - hedder det: Forældremyndigheden medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling. I stedet har Børnerådet foreslået en formulering, som stort set er identisk med den, de øvrige nordiske lande har indført: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling. Formuleringen fjerner usikkerheden omkring forældres ret til at slå deres egne børn.

Der findes en lang række eksempler på, at revselsesretten stadig optræder i danske straffesager, hvor voksne står tiltalt for vold mod deres børn eller stedbørn - bl.a. tales der om »tilladelig revselse«, og der findes en række tilfælde, hvor tiltalte kan få en mildere dom under hensyn til, at mildere grad af vold blev udøvet »i formening om lovlig revselsesret«. Når det gælder mindre børn, giver retspraksis i dag heldigvis ikke mange muligheder for straffrihed i sager om vold mod børn. Tre slag med flad hånd i den bare ende opfattes som »egentlig afstraffelse«, når det drejer sig om en treenhalvårig, mens en kraftig lussing til et 11-måneders barn er »generelt uden for området for lovlig revselse«. Men uanset om forældre dømmes eller ej for vold mod deres børn, så understreger domstolenes brug af begrebet »tilladelig revselse«, at der findes en gråzone.

I de danske retssale er der masser af hensyn, der spiller ind, når personer dømmes - eller frikendes. Bl.a. tager domstolene i sager om vold i familien i vid udstrækning hensyn til, at familierne ikke splittets ad. Derfor idømmes voldelige forældre - fædre - ofte betingede domme. Netop for at undgå den fysiske adskillelse. Det er ofte en klog praksis. Men det må være disse hensyn - og ikke, at forælderen mente sig i sin gode ret

til at slå - der fører til en mildere dom, end der ellers ville blive givet, hvis der var tale om vold mod et andet menneske. Når forældre skal begrunde, hvorfor de slog deres børn, er det ofte efter modellen: »Barnet var provokerende!« »Det ville ikke høre efter og blev ved med at gøre det forkerte, og så kan man jo ikke andet end at slå barnet for at få det til at holde op!«

Desværre er det præcis den samme argumentation, man kan høre unge bruge i retsalen, når de står tiltalt for at have slået en person ned: »Han var fræk over for min dame!« »Han ville ikke gå, selv om jeg havde sagt det ti gange - og så kan I jo nok forstå, at man er nødt at slå!«

Med henvisning til FNs børnekonvention konstaterede en arbejdsgruppe under Det Danske Center for Menneskerettigheder i 1993, at en afskaffelse af revselsesretten vil være helt i overensstemmelse med Børnekonventionens ordlyd om at beskytte barnet mod alle former for vold. Og endelig foreslog FNs komite vedrørende barnets rettigheder i 1995, at Danmark skulle træffe yderligere foranstaltninger til effektivt at stoppe volden mod børn, herunder også i hjemmene.

Ved at afskaffe revselsesretten definitivt kunne man formentlig modvirke en hel del af den grove vold, som allerede i dag er strafbar, men som forældre begår med mere eller mindre god samvittighed, fordi de tror, at den er lovlig - eller i hvert fald ikke ulovlig. Vi kunne også reducere den tvivl, som hersker hos de sociale myndigheder i forhold til hvornår, der skal gribes ind. Tvivlen rammer også domstolene, der har svært ved at vurdere, hvor hårdt der skal slås ned på forældre, der øver vold mod børn i formodning om, at de har ret til at slå børnene som led i opdragelsen. Det vil også være vigtigt for de grupper, der har tæt berøring med børnefamilierne - bl.a. sundhedsplejersker - at have et klart og utvetydigt retsgrundlag for at kunne sige, at man under ingen omstændigheder må bruge vold som led i opdragelsen. Det samme gælder for pædagoger og lærere, der konstaterer spor af vold hos børn eller får beretninger om vold i forbindelse med opdragelsen. Også for dem er det en styrke at kunne sige til såvel børn som forældre, at man ikke må slå.

De væsentligste indvendinger mod afskaffelse af revselsesretten bygger på forestillinger om, at en sådan ordning indebærer øget risiko for splid mellem børn og voksne, mere overvågning og urimelige straffe. Men hvorfor være så bange for det? Den juridiske ligestilling af hustruvold med anden vold har ikke betydet et forværret forhold mellem ægtefæller - tværtimod. Så hvorfor skulle en afskaffelse af revselsesretten få det?

Risikoen for, at børn skal bruge deres ret til at opdigte løgnehistorier og chikanere deres forældre ved at gå til politiet, er næppe stor. Har man et blot lidt kendskab til børnepsykologi, vil man vide, at børn gør næsten alt for at dække over forældre, der øver vold mod børnene. Det er blevet sagt, at børn suger skyld til sig, som en svamp suger vand - og desværre påtager børn sig ofte også dén skyld, som burde tilfalde en voldelige forælder. For nogle er det et problem, at en afskaffelse af revselsesretten kan bevirke tvivl om grænsen mellem lovlig opdragelse og strafbar vold.

Den nuværende grænse er også temmelig upræcis, og i øjeblikket er det barnet, det går ud over, når der er tvivl. Enhver afgrænsning af voldens nedre område mod det straffri vil være flydende. I grænseområdet må det altid overlades til de involverede myndigheder at anlægge en fornuftig rimelighedsvurdering. Det betror vi myndighederne mod alle andre grupper i samfundet, så hvorfor være bange for overdreven nidkærhed i retshåndhævelsen på netop børneområdet?

Tværtimod hører vi alt for tit om overgreb mod børn, der kunne have været standset, hvis bare ikke ulysten til at gribe ind havde været så stor hos de forskellige myndigheder. Til skade for de børn, som skulle have været beskyttet i tide. Vi har hørt den betænkelighed, at en kriminalisering, som den de øvrige nordiske lande har gennemført, vil gøre det strafbart at irettesætte sit barn, tage det hårdt i armen - eller

skælde sit barn ud. Disse bekymringer er grundløse, for i almindelighed er sådanne forhold overhovedet ikke strafbare. En ophævelse af revselsesretten vil »kun« betyde, at vold mod børn er strafbar i samme omfang som vold mod andre mennesker.”

Kilde: Forfattet af Villy Søvndal og Morten Kjærsgaard, udgivet i Berlingske Tidende i d. 29. marts 1997

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL KILDE 3:

- Præsenter teksten - kom ind på indhold, afsender/modtager, kildetype og kontekst.
- Hvilke argumenter bruger Søvnda, for afskaffelsen af revselsesretten? Find konkrete eksempler.
- Hvad kan kilden bruges til i forhold til at forstå vores udvikling af vores måder at straffe på?